

SLOVANSKA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

B2444

Začasna pravila

Enotnih strokovnih zvez delavcev in
nameščencev Jugoslavije (ESZDNJ),
sprejeta na vsedržavnem strokovno-
zveznem zborovanju, ki se je vršilo
od 23. do 25. jan. 1945 v Beogradu.

B 2444

E 9007625

I. SPLOŠNE ODREDBE

Člen 1.

Industrijski, obrtniški in kmečki delavci in nameščenci državnih in zasebnih podjetij ter uradniki in uslužbenci se organizirajo na celem ozemlju Jugoslavije v svoje strokovne zvezne organizacije in oblikujejo za določeno skupino industrijskih podjetij, poklicev ali strok eno strokovno zvezo po načelu industrijskih zvez. Vse strokovne zveze sestavljajo enotno strokovno zvezno gibanje pod imenom: Enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev Jugoslavije.

Člen 2.

V okvirju Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Jugoslavije so naslednje zveze:

1. Zveza železničarskih in prevoznih delavcev in nameščencev Jugoslavije.
2. Zveza delavcev in nameščencev rudarske industrije Jugoslavije.
3. Zveza delavcev in nameščencev kovinarske industrije Jugoslavije.
4. Zveza pomorskih in pristaniških delavcev in nameščencev Jugoslavije.
5. Zveza delavcev in nameščencev rečne plovbe in obrežnega dela Jugoslavije.
6. Zveza delavcev in nameščencev lesne industrije Jugoslavije.
7. Zveza kmečkih delavcev in nameščencev Jugoslavije.

8. Zveza delavcev in nameščencev živilske industrije Jugoslavije.

9. Zveza delavcev in nameščencev tekstilne in oblačilne industrije Jugoslavije.

10. Zveza delavcev in nameščencev usnjarsko-predelovalne industrije Jugoslavije.

11. Zveza delavcev in nameščencev gradbene industrije in stavbarstva Jugoslavije.

12. Zveza delavcev in nameščencev grafične industrije Jugoslavije.

13. Zveza bančnih, zavarovalnih in zasebnih nameščencev in trgovskih pomočnikov Jugoslavije.

14. Zveza delavcev in nameščencev občinskih podjetij in ustanov Jugoslavije.

15. Zveza delavcev in nameščencev monopolskih podjetij Jugoslavije.

16. Zveza delavcev in nameščencev kemične industrije Jugoslavije.

17. Zveza delavcev in nameščencev hotelsko-gostilničarske industrije Jugoslavije.

18. Zveza brivsko-lasuljarskih in higienskih delavcev Jugoslavije.

19. Zveza delavcev gospodinjskega pomočništva Jugoslavije.

20. Zveza prosvetnih delavcev Jugoslavije, katera zajema uslužbence ministrstva prosvete, narodnih gledališč, knjižnic, muzejev in drugih prosvetnih ustanov (učitelje, profesorje, umetnike itd.).

21. Zveza uslužbencev zdravstvenih in socialnih ustanov Jugoslavije, katera zajema uslužbence ministrstev narodnega zdravja in socialne politike, bolnišnic, zdravilišč ter drugih zdravstvenih in socialnih ustanov.

22. Zveza uslužbencev pošte, telegrafa in telefona Jugoslavije, katera zajema vse uslužbence imenovanih ustanov.

23. Zveza uslužbencev gospodarsko-upravnih in tehničnih ustanov Jugoslavije, katera zajema uslužbence ministrstev za gradnje, rudnike, gozdove, kmetijstvo, industrijo, trgovino in prehrano; upravo narodne imovine, dalje uslužbence gospodarskega sveta, komisije za obnovo, državne statistike in sorodnih strok.

24. Zveza finančnih uslužbencev Jugoslavije, katera zajema uslužbence ministrstva financ, carin, davčnih uradov in drugih organov te stroke.

25. Zveza uslužbencev pravosodnih in upravnih ustanov Jugoslavije, katera zajema uslužbence ministrstev pravosodja, notranjih zadev, zunanjih zadev, sodišč, Predsedstva AVNOJ-a in drugih ustanov.

26. Splošna (mešana) zveza delavcev in nameščenecv Jugoslavije.

Člen 3.

V okrilju Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščenecv Jugoslavije sme biti v vsaki skupini industrijskih panog, strok in poklicev ena enotna strokovna zveza na vsem državnem ozemlju.

Splošna (mešana) zveza delavcev in nameščenecv zbira pri sebi pod enim središčem delavce in nameščenecve raznih strok, ki ne vstopajo v druge naštete zveze.

Člen 4.

Naloga strokovnih zvez v okrilju Enotnih strokovnih zvez je dejavna (aktivna) udeležba pri obnovi gospodarstva, vsestransko podpiranje organov narodne oblasti pri zgraditvi in utrditvi demokratične federativne Jugoslavije, skrb za izboljšanje gmotnih razmer delavcev in nameščenecv ter vsestransko delovanje v prid njih kulturnega napredka.

Člen 5.

Enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev Jugoslavije vstopajo kot celota v enotno narodno-osvobodilno fronto Jugoslavije.

Člen 6.

Vse strokovne zveze v okrilju Enotnih strokovnih zvez stoje pod vodstvom vsedržavnega strokovno zveznega središča, ki se imenuje: Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Jugoslavije (GO ESZDNJ).

Delovno področje Glavnega odbora je vse ozemlje Jugoslavije s sedežem v Beogradu.

Pečat GO ESZDNJ se glasi: Enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev Jugoslavije — Glavni odbor.

Pečat hrani predsednik oziroma njegov namestnik.

II. SESTAV STROKOVNIH ZVEZ

1. Osrednji odbor zveze

Člen 7.

Vsaki strokovni zvezi v Enotnih zvezah načeluje osrednji odbor zveze, ki ga sestavlja:

- a) skupščina;
- b) izvršni odbor.

Skupščina osrednjega odbora zveze se voli na občnem zboru delegatov vseh podružnic tiste zveze iz vse Jugoslavije in je odgovorna za svoje delo občnemu zboru. Občni zbor voli iz svoje srede izvršni odbor osrednjega odbora zveze, ki je za svoje delo odgovoren skupščini. Občni zbor zveze voli najmanj 15 članov v odbor, tri do pet oseb pa v finančno nadzorstvo; vsi ti odgovarjajo za svoje delo občnemu zboru.

Člen 8.

Organizacijski sestav vsake strokovne zveze se mora prilagoditi sestavu svoje industrijske panoge ali stroke. Posamezne stroke ene zveze smejo imeti podružnice, oddvojene po stroki, v osrednjem odboru zveze pa se smejo sestaviti odseki po strokah.

Člen 9.

Vsaka zveza ima svoja pravila v skladu z načeli pričujočih pravil in ob upoštevanju posebnega sestava same zveze. Pravila posameznih strokovnih zvez potrjuje Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez.

2. Temeljna strokovna organizacija

Člen 10.

Temeljna strokovna organizacija vsake strokovne zveze v okrilju Enotnih strokovnih zvez je podružnica.

Podružnica je lahko:

a) Podružnica v podjetju ali ustanovi (n. pr. podružnica tekstilnih delavcev v tovarni ali podružnica v kakem uradu).

b) Krajevna podružnica, ki obsega v istem kraju vse člane te zveze, ki se ne deli po strokah na odseke (n. pr. krajevna podružnica rudarjev v kakem rudniku) ali ki v manjšem kraju obsega delavce te zveze, čeprav se sicer ta zveza deli po strokah dela (n. pr. podružnica zveze kovinarjev, obsegajoča vse kovinarje kakega najmanjšega kraja).

c) Podružnica, katera obsega v nekem kraju vse delavce iste stroke in ki šele skupno z drugimi strokami tvorijo krajevno organizacijo zveze, ki ji vse te podružnice pripadajo in jo vodi skupno krajevni odbor te zveze (n. pr. beograjska podružnica kleparjev v zvezi kovinarjev).

d) V večjih mestih z delavstvom, razpršenim po manjših podjetjih, se smejo sestaviti okrajne podružnice, ki obsegajo vse delavce iste stroke v istem mestnem okraju. Ti okraji se ne določajo po okrajih mestne uprave, temveč skladno s potrebami vsake strokovne zveze in so lahko tudi za vsako zvezo drugačni.

Podružnica v posameznem podjetju ali uradu mora imeti najmanj 50, vse ostale pa najmanj 15 članov.

Odbor podružnice tvori najmanj pet članov, finančno nadzorstvo pa tvori tri do pet oseb.

Člen 11.

V krajih, kjer sta najmanj dve podružnici iste strokovne zveze, se ustanovi krajevni odbor zveze, ki vzdržuje stike med podružnicami in višjimi zveznimi instancami, odločuje v skupnih vprašanjih in vodi skupne akcije ter celo propagandistično delo svoje zveze v kraju.

Krajevni odbori so sestavljeni iz najmanj 7 članov, ki jih volijo člani vseh podružnic tiste zveze v kraju. Poleg krajevnega odbora se voli tudi njegovo finančno nadzorstvo iz treh do petih članov.

Člen 12.

Kjer ni pogojev za ustanovitev podružnice, se organizirajo plačevalnice ali pa imenuje zveza zaupnika, a člani se prištevajo k najbližji ustrezajoči podružnici.

3. Zvezno tajništvo

Člen 13.

Na čelu vseh podružnic iste strokovne zveze bodisi v enem področju proizvodnje (n. pr. eno rudar-

sko področje, področje ene direkcije železnic) bodisi na ozemlju ene federalne enote v federativni Jugoslaviji (n. pr. v Hrvatski) stoji tajništvo tiste zveze. Le-to veže vse podružnice svojega delovnega področja in vodi njihovo delavnost, samo pa stoji pod vodstvom osrednjega odbora zveze.

Zvezno tajništvo enega področja proizvodnje ali ene federalne enote je sestavljeno iz 5 do 9 članov, finančno nadzorstvo pa iz treh do petih članov. Člani tajništva in finančnega nadzorstva se volijo na zboru delegatov podružnic tiste zveze v prizadetem industrijskem področju ali federalni enoti.

Zvezno tajništvo je izvršni organ osrednjega vodstva svoje zveze.

4. Člani

Člen 14.

1. Med člane zveze sme biti sprejet vsak ročni ali umski delavec, ki je zaposlen v zasebni ali državni službi in ki pristaja na pravila, pravilnik in odločbe forumov strokovne zveze.

Oni, katerih prošnja za sprejem med člane je bila odbita, imajo pravico, da se pritožijo na odbore zveze.

2. Sprejem med člane izvršujejo podružnice po navodilih osrednjega odbora zveze. Ob sprejemu se plača vpisnina. Člani zveze dobijo člansko izkaznico in morajo redno plačevati članarino in izpolnjevati vse odločbe zveze in njenih forumov.

Članska izkaznica je enaka za vse zveze v okrilju Enotnih strokovnih zvez. Kjer koli ni podružnice tiste zveze, se plačujeta vpisnina in članarina pri najbližji podružnici ali po zaupniku. Vpisnina je enaka za vse člane Enotnih strokovnih zvez in jo določa Glavni odbor. Višino članarine odreja Glavni

odbor za vse zveze sorazmerno in po odstotkih za služka članov.

3. Posamezne strokovne zveze smejo imeti svoje posebne podporne in kulturno-prosvetne sklade, za katere plačujejo člani teh skladov posebno članarino.

Člen 15.

Član kake strokovne zveze, ki prestopi v drugo zvezo, ima vso pravico članov zveze, h kateri je prišel. Če je bil tak član hkrati član posebnega podpornega ali kulturno-prosvetnega sklada v prejšnji zvezi, sme tudi v bodoče ostati član teh skladov.

5. Zvezne finance

Člen 16.

Podružnica strokovne zveze obračunava s krajevnim odborom svoje zveze tako, da zadrži za svoje tekoče potrebe 5% dohodkov iz članarine. Krajevna podružnica zveze, ki nima krajevnega odbora, obračunava naravnost s tajništvom tako, da zadrži za svoje potrebe 20% dohodkov iz članarine.

Krajevni odbor obračunava z zveznim tajništvom tako, da zadrži za svoje potrebe 20% dohodkov iz članarine, od tega pa daje krajevni strokovni zvezni svet 2%. Ta delež plačuje krajevni svet tudi podružnica zveze, ki nima krajevn. odbora.

Člen 17.

Zvezno tajništvo zadrži iz obračuna podružnice 20% za sebe, 5% pa za deželni odbor Enotnih strokovnih zvez v federalni enoti, presežek pa pošlje svojemu osrednjemu vodstvu. Denarne izdatke izvršuje tajništvo po proračunu, ki ga določi osrednji odbor zveze.

Člen 18.

Zvezni odbori dajejo iz članarin Glavnemu odboru ESZDNJ 15%, od katerih je 5% za vzdrževanje Glavnega odbora, 10% pa za osrednji borbeni sklad Enotnih strokovnih zvez.

Člen 19.

Za vse strokovne zveze se uvedejo enotne članske izkaznice, znamke, obračunski vzorci in podobno, kar vse dobivajo zveze od Glavnega odbora.

III. VSEDRŽAVNI STROKOVNO-ZVEZNI OBČNI ZBOR IN NJEGOVI ORGANI

1. Občni zbor (kongres)

Člen 20.

Najvišji upravni organ Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Jugoslavije je vsedrjavni strokovno-zvezni občni zbor.

Redni občni zbor se vrši vsaki dve leti, izredni pa po odločbi Glavnega odbora ali na zahtevo večine zvez.

Člen 21.

1. Občni zbor sestavljajo:

- a) delegati delavskih in nameščenskih strokovnih zvez, ki jih le-te izvolijo na svojih zveznih občnih zborih (kongresih);
- b) delegati deželnih odborov strokovno-zveznega občnega zbora, ki izvolijo v vseh federalnih enotah enako število delegatov;
- c) delegati avtonomnih področij, izvoljeni na svojih pokrajinskih strokovno-zveznih zborih;
- d) glavni odbor in njegovo finančno nadzorstvo.

2. Glavni odbor določa, na kolikšno število članov volijo zveze po enega delegata in koliko delegatov volijo deželni in pokrajinski odbori.

Število delegatov deželnih in pokrajinskih odborov sme znašati največ petino skupnega števila delegatov.

Člen 22.

Na občnem zboru (kongresu) glasujejo izvoljeni delegati.

Člani Glavnega odbora in njegovega finančnega nadzorstva ne glasujejo samo o poročilu svojega delovanja.

Člen 23.

Občni zbor je veljaven, če se ga udeležuje več kot polovica izvoljenih delegatov in odloča z navadno večino glasov.

2. Glavni odbor

Člen 24.

Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez je sestavljen iz 29 članov, ki jih voli vsedržavni kongres Enotnih strokovnih zvez. Glavni odbor ima svoje redne seje dvakrat na leto, izredne pa po odločbi izvršnega odbora ali na zahtevo dveh tretjin članov Glavnega odbora.

Člen 25.

Glavni odbor ima pravico, da pritegne (kooptira) na izpraznjena mesta v odboru nove člane.

3. Naloge Glavnega odbora

Člen 26.

Naloge Glavnega odbora so:

a) da se razvije in izgradi gibanje Enotnih delavskih in nameščenskih strokovnih zvez po vsem ozemlju Jugoslavije;

b) da vodi strokovno politiko in delovanje vseh strokovnih zvez ter splošne skupne akcije delavskega razreda kot celote Enotnih strokovnih zvez;

c) da aktivno sodeluje v gospodarski obnovi in izgradnji domovine in vsestransko pomaga organom narodne oblasti federativne Jugoslavije na utrjevanju pridobitev narodno-osvobodilne borbe;

d) da sproža ekonomska in družbena politična vprašanja pri osrednjih telesih in organih oblasti federativne Jugoslavije, da določa svoje predstavnike pri njih in da pred njimi predstavlja strokovne zveze;

e) da podpira in razvija delavsko in nameščensko združeno, športno, prosvetno, umetniško delovanje;

f) da izdaja osrednji strokovno-zvezni list, strokovno-zvezni časopis in strokovno-zvezno literaturo;

g) da predstavlja pred zunanjim svetom enotno gibanje strokovnih zvez Jugoslavije in da sklepa v njegovem imenu mednarodne stike;

h) da potrjuje pravila in predpise strokovnih zvez in strokovnih odborov v federalnih enotah ter da potrjuje njih proračune;

i) da ustanovi in upravlja osrednji borbeni sklad.

Člen 27.

Glavni odbor voli iz svoje srede Izvršni odbor Enotnih strokovnih zvez iz 13 članov, od katerih je eden predsednik, 6 pa je tajnikov.

Člen 28.

Redne seje izvršnega odbora se vršijo dvakrat na mesec, izredne pa po potrebi.

Izvršni odbor upravlja v imenu Glavnega odbora celotno strokovno zvezno gibanje in je za svoje delo-

vanje odgovoren Glavnemu odboru. Izvršni odbor sklicuje seje Glavnega odbora, ta pa sklicuje vsedržavni strokovno-zvezni občni zbor (kongres).

Izven sej izvršnega odbora izvršujejo tekoče posle predsedniki in tajniki. Seje izvršnega odbora sklicuje predsednik ali tajnik, ki ga nadomešča.

4. Finančno nadzorstvo.

Člen 29.

Finančno nadzorstvo Glavnega odbora je sestavljeno iz 5 članov, ki jih voli vsedržavni strokovno-zvezni občni zbor (kongres) in od katerih morajo trije prebivati na sedežu Glavnega odbora. Nadzorstvo voli iz svoje srede predsednika in tajnika. Finančno nadzorstvo pregleduje finančno poslovanje Glavnega odbora in poroča o svojem delovanju občnemu zboru (kongresu). Če je treba, nadzoruje tudi finančno poslovanje ostalih forumov. Člani finančnega nadzorstva se obvezno udeležujejo sej Glavnega odbora, sej izvršnega odbora pa samo na vabilo.

IV. FINANČNA SREDSTVA

Člen 30.

Finančna sredstva Glavnega odbora so:

- a) kvote = odstotki, ki jih redno plačujejo zveze;
- b) prostovoljni darovi in volila;
- c) dohodki iz nepremičnin;
- d) dohodki iz raznih prireditev, tiska in podobnega.

Člen 31.

Po potrebi sme Glavni odbor najeti posojila.

Člen 32.

Glavni odbor podpira iz osrednjega borbenega sklada samo tiste stavke, ki jih je odobril.

V. DEŽELNI POKRAJINSKI STROKOVNO-ZVEZNI ODBORI

Člen 33.

1. V vsaki federalni enoti se ustanovi deželni odbor Enotnih strokovnih zvez, ki deluje na področju tiste federalne enote. Deželni odbor upravlja splošne in skupne strokovno-zvezne akcije v skladu z odločbami vsedržavnega strokovno-zveznega občnega zbora (kongresa), z odločbami Glavnega odbora in z odločbami deželnega občnega zbora (kongresa), ki je izvolil deželni odbor.

Deželni odbori imajo svoja pravila, ki morajo biti izdelana z upoštevanjem pogojev, potreb in nalog enotnega zveznega gibanja tiste federalne enote.

2. V avtonomnih pokrajinah se ustanovijo pokrajinski odbori, ki delujejo na področju tiste pokrajine.

Pokrajinski odbor se voli na zboru delegatov podružnic in krajevnih strokovno-zveznih svetov tiste pokrajine.

Pokrajinski odbor ima svoja pravila, ki jih potrjuje Glavni odbor, če je pa pokrajina priključena k eni izmed federalnih enot, potrjuje pravila deželni odbor tiste federalne enote.

Člen 34.

Število članov deželnega odbora določa deželni strokovno-zvezni občni zbor (kongres). Deželni odbor enotnih strokovnih zvez voli iz svoje srede izvršni odbor.

Člen 55.

Deželni odbor enotnih strokovnih zvez se voli na občnem zboru (kongresu) delegatov zveznih podružnic in krajevnih strokovno-zveznih svetov tiste federalne enote.

Število delegatov za deželni strokovno-zvezni občni zbor (kongres) določa deželni odbor.

VI. KRAJEVNI STROKOVNO-ZVEZNI SVET

Člen 56.

V krajih, kjer sta vsaj dve podružnici ali dva krajevna odbora, se ustanovi krajevni strokovno-zvezni svet za vzdrževanje stikov med vsemi strokovno-zveznimi organizacijami tistih krajev in za vodstvo splošnih skupnih poslov in akcij vsega delavstva v kraju. Krajevni strokovno-zvezni svet voli svoj izvršni odbor. Pravila krajevnih strokovno-zveznih svetov predpisuje prizadeti deželni strokovno-zvezni odbor.

VII. RAZSODIŠČE

Člen 57.

Za spore med člani zveze, ki se tičejo gibanja, se sme ustanoviti razsodišče.

Razsodišče je sestavljeno iz enakega števila delegatov prizadetih strank, predsednika pa lahko odredi pristojni strokovno-zvezni forum. Vsak strokovno-zvezni forum mora izvesti odločbe razsodišča.

Proti odločbi razsodišča je možna pritožba na prvi občni zbor (kongres) pristojnega foruma. To pa ne ovira, da se ne bi odločba razsodišča izvršila takoj po izreku.

VIII. SKLEPNE ODREDBE

Člen 38.

1. Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev sme:

- a) ustanavljati nove zveze;
- b) spajati zveze;
- c) izvršiti preosnovo posameznih zvez v več zvez.

2. Odreja v spornih primerih, h katerim zvezam naj pripadajo določene industrijske skupine, poklici ali stroke.

Člen 39.

Obvezujočo razlago odredb teh pravil izdaja izvršni odbor skladno z odločbami Glavnega odbora.

Člen 40.

Glede vsega kar bi s temi začasnimi pravili ne bilo predvideno, izdaja odločbe Glavni odbor. Njegove odločbe so obvezne za vse zveze, deželne odbore, zvezne kakor tudi za vse ostale organizacije Enotnih strokovnih zvez Jugoslavije.

*

Obvestila tajništva Glavnega odbora Enotnih strokovnih zvez

V pravilih Glavnega odbora ESZJ je predvideno, da se v krajih, kjer ni pogojev za ustvaritev podružnic, organizirajo plačilnice, katere bodo vezane z najbližjo podružnico tiste svoje zveze in so predvidena denarna sredstva, iz katerih se bodo plačilnice vzdrževale.

Tajništvo Glavnega odbora je na svoji seji sklenilo, da smejo plačilnice zadržati 20% od članskih prispevkov in to 18% za sebe, 2% pa za krajevne strokovne enote, katere se sestojijo iz zaupnikov, ki stojijo

na čelu plačilnic in iz uprav podružnic krajevnih odborov.

Prav tako je rečeno, da se plačilnice ustanavljajo v kraju ali v okraju samo tam, kjer je 5 do 15 članov in se vsi člani raznih strok združijo v eno podružnico ali plačilnico, katera pripada splošni (mešani) zvezi delavcev in nameščencev Jugoslavije, da se tako tudi njim omogoči čim boljše skupno strokovno delo.

*

Pojasnilo

Da ne bi nastala zmeda v obračunavanju članskih prispevkov, se je treba strogo držati pravil ESZDNJ. Za potrebe podružnice se pridržuje vsega 5%, ostalo pa se preda krajevemu odboru. Ako podružnica opravlja naloge krajevnega odbora, potem zadrži kot krajevni odbor 20% in to 18% za sebe, 2% pa za krajevni strokovni svet; vse ostalo pošlje neposredno osrednji upravi, katera pošilja pripadajoči del deželnim in področnim odborom, kakor tudi glavnemu odboru, v kolikor tista zveza nima svojega tajništva.

*

Strokovno organiziranje brezposelnih delavcev

Tajništvo Glavnega odbora ESZDNJ je glede organiziranja brezposelnih delavcev izdalo sledeče tolmačenje.

Da ne bi prišlo do nesporazumevanja, poudarjamo, da se **brezposelni delavci** morejo organizirati. Pri organiziranju so obvezni plačati vpisnino in prvi članski prispevek najnižjega plačilnega razreda. Ne zaposleni delavci se bodo vpisali v ono zvezo, v katero spadajo po svoji stroki, ali po stroki podjetja, v katerem so bili zadnji čas zaposleni. V nobenem primeru pa se ne bodo osnovala posebne organizacije brezposelnih delavcev.

Slovanska knjižnica

6K M

B 2444

66009007625

COBISS ©

Mestna knjižnica Ljubljana